

FAGRAPPORT

August 2010

Optælling af edderfugle i Limfjorden april 2010

DANMARKS
JÆGERFORBUND

Indhold

Optælling af edderfugle i Limfjorden - april 2010	1
Indledning.....	3
Konklusion	4
Metode	5
Områderneoversigt	6
Område 1 - Rønland Sandø.....	7
Område 2 - Området omkring Agerø	8
Område 3 – Venø.....	10
Område 4 – Rotholmene i Risgårde Bredning	11
Område 5 – Løgstør Bredning.....	12
Område 6 – Borreholm.....	14
Område 7 – Øerne omkring Nibe	15
Område 8 – Øer omkring Egholm.....	16
Område 9 – Arup Holme.....	17
Område 10 – Hjortholm.....	18
Referencer	19

Udgivet: August 2010, Danmarks Jægerforbund
Tekst: Claus Lind Christensen
Foto: Claus Lind Christensen, Kasper Søndergaard, Nicolai Nielsen, Simon Kortegård,
Claus Pedersen, Mikael W. Schmith

Indledning

En arbejdsgruppe under Danmarks Jægerforbunds Strand- og havjagtudvalg, der arbejder med "projekt edderfugl", har indgået i et samarbejde med Danmarks Miljø Undersøgelser (DMU) for at bidrage til deres ynglefugleoptælling af kystfugle.

Målet med Danmarks Jægerforbunds indsats er at bidrage til at skabe et overblik over ynglebestanden af edderfugle i Limfjorden. Metoden er at optælle de edderfugle, som ligger i nærheden af mulige yngleområder, for derigennem at give et kvalificeret bud på ynglebestanden.

Optællingen er foretaget af frivillige medlemmer af Jægerforbundet, og der skal lyde en stor tak til alle involverede for en stor indsats.

Konklusion

I optællingsperioden fra 14. april til 30. april 2010 er der optalt følgende edderfugle i Limfjorden:

Antal observerede ved formodede ynglesteder:	
Hanner 3 år plus	173
Unge hanner	11
Hunner	110
Antal observerede i øvrigt i området:	
Hanner 3 år plus	35
Unge hanner	53
Hunner	71

I hele Limfjordsområdet er der optalt 173 edderfuglehanner i nærheden af potentielle yngleområder, og holdes dette op mod tidligere optællinger i bl.a. Vadehavet (Lyngs, 2008), hvor antallet af hanner ganges med 0,667 giver dette estimat et på antallet af ynglende hunner. Dog er estimatet usikkert, da der ikke er sikker viden om, hvorvidt korrektionsfaktoren for Limfjorden skal være identisk med den, der anvendes i Vadehavet.

Estimatet for antal ynglende edderfugle i Limfjorden er $173 \times 0,667 \approx 115$ ynglende edderfugle, hvilket er en markant stigning i forhold til den sidste optælling, som blev foretaget i 2000. På daværende tidspunkt blev der optalt 25 ynglende edderfuglehunner (Lyngs, 2008).

De primære yngleområder er Venøs nordspids, Rotholmene i Risgårde Bredning, Ejerslev Røn og de mindre øer ved Nibe, og derudover forventedes det, at der ynglende edderfugle på Rønland Sandø og muligvis også på Livø Tap, da begge områder er anvendelige for edderfuglen som yngleområde. Fuglholm er også et potentielt yngleområde, men er formentlig noget mere sårbar i forhold til ræv end Rønland Sandø og Livø Tap.

I de fire hovedområder og i de tre mulige yngleområder er menneskelige forstyrrelser i yngletiden relativt begrænsede, og alle områder bortset fra Fuglholm og Livø Tap er omfattet af forskellige reservatbestemmelser, primært med begrænsninger i adgangsforholdene i fuglenes yngletid. Livø Tap er udlagt som sælreservat, men området strækker sig ikke tilstrækkeligt ind i landet til, at det har nogen betydning som yngleområde for edderfugl.

Yngleområderne er så godt som fri for ræve og mink, men Venø er sårbar i forhold til, at der kan etableres en rævebestand i isvintre. Ræve reguleres dog kraftigt på øen, og der er anlagt en kunstgrav i reservatområdet, som har væsentlig betydning i denne regulering. For Fuglholm er påvirkningen fra ræv ukendt.

I alle områder yngler/forekommer der sølvmåge og svartbag, og det må forventes, at de tager en part af både æg og ællinger.

Skarv yngler massivt på Ejerslev Røn og på Røndland Sandø, hvor de tilsyneladende påvirker vegetationen, hvilket kan have betydning for edderfuglen og øvrige jordrugende fugles muligheder for at finde egnede redesteder, ligesom manglende vegetation kan betyde erosion af øerne.

På nogle af øerne ved Nibe er der også store forekomster af skarv, men her er påvirkningen ukendt.

Metode

Optællingen er gennemført ved, at områder, hvor der er mulighed for, at edderfugle vil yngle, er afsøgt. Her er der foretaget en optælling af de edderfugle, der ligger i nærheden af de mulige yngleområder. Optællingen er primært foretaget fra båd, og tællingen foretages på så lang afstand som muligt for at mindske forstyrrelsen mest muligt.

Registreringen sker kønsopdelt, og er der set ungfugle i yngleområdet, er dette ligeledes registreret.

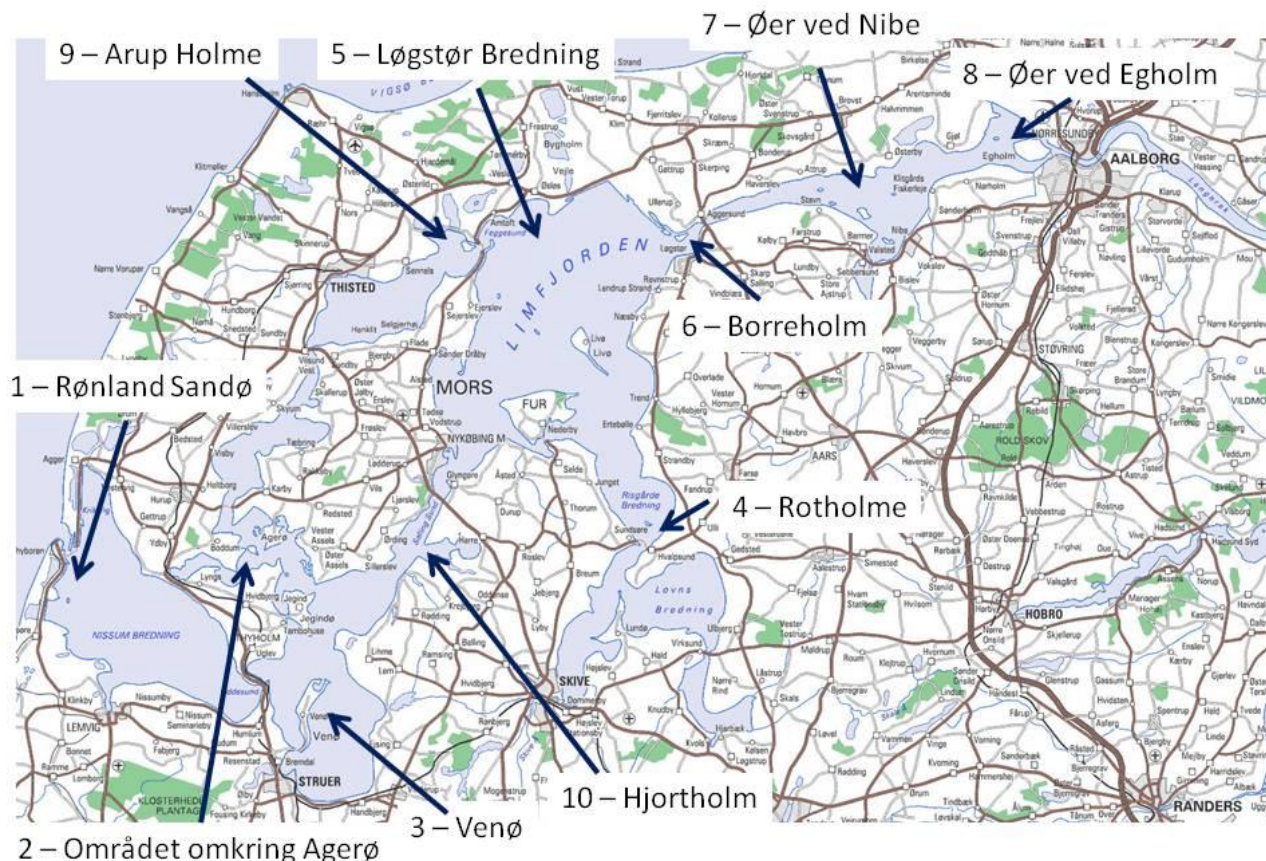
Derudover er de fugle, der ligger tæt på potentielle yngleområder, også optalt.

I forbindelse med optællingen er følgende registeret:

- Dato
- Tidsrum
- Observatør
- Sigtbarhed
- Nedbør
- Vindstyrke
- Vindretning
- Antal observerede ved formodede ynglesteder:
  - Hanner 3 år plus
  - Unge hanner
  - Hunner
- Antal observerede i øvrigt i området:
  - Hanner 3 år plus
  - Unge hanner
  - Hunner

Ud over de konkrete optællinger er der søgt oplysninger blandt lokale jægere, om deres viden om forekomst af edderfugle samt ræv og mink i områderne.

Områderneoversigt

1 Rønland Sandø	Optalt fra båd
2 Området omkring Agerø	Optalt fra båd. Området omkring Stenklipperne og Lindholm er optalt inden for perioden. Det øvrige område er optalt senere.
3 Venø	Optalt fra båd
4 Rotholme	Optalt fra båd
5 Løgstør Bredning	Optalt fra båd fordelt på tre optællinger
6 Borreholm	Optalt fra land
7 Øer omkring Nibe	Optalt fra båd
8 Øer omkring Egholm	Ikke optalt, men vurderet
9 Arup Holme	Optalt fra land
10 Hjortholm	Ikke optalt, men vurderet

Område 1 - Rønland Sandø

Rønland Sandø

Rønland Sandø ligger ud for Harboøre Tange i det lavvandede område i den vestlige del af Nissum Bredning. Øens nordspids ligger op til sejlrenden som forbinder Thyborøn Kanal med Limfjorden.

Øen er en del af Harboøre Tange Vildtreservat, og der er adgangsforbud på øen i perioden 1. april til 15. juli.

Øen er ikke på noget tidspunkt landfast, hvorfor den er fri for ræve og derfor et potentielt yngleområde for edderfugl. I hårde isvintre vil der naturligvis være mulighed for ræv på øen, men det formodes, at øens størrelse gør, at en ræv ikke ville kunne overleve på øen.

Der er tidligere set edderfugle med ællinger i området.

På øen yngler en større mængde skarver, som tilsyneladende påvirker bevoksningen i en sådan grad, at der sker en erosion, som er med til at minimere det faktiske område, hvor jordrugende fugle kan yngle. Dette er dog ikke dokumenteret.

I Nissum Bredning opholder der sig et større antal edderfugle om efteråret, og der er formentlig primært tale om nordiske trækfugle.

Observatør	Nicolai Nielsen		
Dato	25. april 2010	Tidsrum	11.00 - 14.15
Sigtbarhed	God	Nedbør	Ingen
Vindstyrke	7 ms	Vindretning	SØ
Antal observerede ved formodede ynglesteder:			
Hanner 3 år plus	2		
Unge hanner	0		
Hunner	1		
Antal observerede i øvrigt i området:			
Hanner 3 år plus	0		
Unge hanner	0		
Hunner	0		

Område 2 - Området omkring Agerø

Lindholm set fra syd

Området strækker sig fra Rotholmene nord for Jegindø til Stenklipperne ud for Agerø. Fælles for alle øer og holme er, at de ligger i nærheden af land, så der er mulighed for, at der kan komme ræv på øerne. Forekomsten af mink i området er ukendt.

På Lindholm er der mindre træbevoksninger, og det er konstateret, at der opholder sig ræv på øen, ligesom der er konstateret en rævegrav på øen.

Området er omfattet af fredningen af farvandet omkring Agerø og Skibsted Fjord, og omkring Stenklipperne er der adgangsforbud året rundt. Området omkring Rotholmene, Katholm Odde og Fuglholm er ikke optalt i optællingsperioden pga. vejret, men er efterfølgende optalt den 16. maj.

Området er et muligt yngleområde for edderfugl, hvor specielt Fuglholm er interessant, da der oftest er halvdybt vand mellem land og holmen. Ved kraftig østenvind kan der dog være enten meget lavt vand eller tørt mellem holmen og land.

I området er der optalt omkring følgende øer og holme:

- Stenklipperne
- Lindholm
- Munkholm Odde
- Rotholmene ved Vestmors
- Fuglholm

Observatør	Brian Lindgren	Stenklipperne og Lindholm	
Dato	16. april 2010	Tidsrum	18.00 - 20.00
Sigtbarhed	God	Nedbør	Ingen
Vindstyrke	3 ms	Vindretning	NV
Antal observerede ved formodede ynglesteder:			
Hanner 3 år plus	0		
Unge hanner	0		
Hunner	0		
Antal observerede i øvrigt i området:			
Hanner 3 år plus	0		
Unge hanner	0		
Hunner	0		

Fuglholm

Observatør	Claus Lind Christensen	Rotholmene, Munkholm Odde og Fuglholm	
Dato	16. maj 2010	Tidsrum	10.00 - 12.00
Sigtbarhed	God	Nedbør	Ingen
Vindstyrke	4 ms	Vindretning	Ø
Antal observerede ved formodede ynglesteder:			
Hanner 3 år plus	1		
Unge hanner	0		
Hunner	1		
Antal observerede i øvrigt i området:			
Hanner 3 år plus	0		
Unge hanner	0		
Hunner	0		

Område 3 – Venø

Venøs nordspids

Venø er en 646 hektar stor ø beboet af ca. 200 personer. Området, der er interessant i forhold til edderfuglene, er den nordlige del, Nørskov Vig, hvor vanddybden er omkring 2-3 meter. På Venø er der kun få ræve. I reservatet i Nørskov Vig observeres der fra tid til anden husmår, hvorimod mink normalt ikke forekommer i området. Mink observeres dog fra tid til anden på sydenden af øen.

Edderfugle har i en del år ynglet ved Nørskov Vig.

Nørskov Vig og tangerne Tørs Odde og Bradser Odde er udlagt til ynglefuglereservat med adgangsforbud i perioden 1. april - 15. juli. Da det ikke er muligt at observere ind i Nørskov Vig ude fra Limfjorden, er der fra Skov-og Naturstyrelsen givet tilladelse til at gå i land i ynglereservatet, for at kunne afsøge området med kikkert.

Observatør	Kasper Søndergaard og Sten Pedersen				
Dato	25-04-10	Tidsrum	9.00 – 12.00		
Sigtbarhed	God	Nedbør	Ingen		
Vindstyrke	5-7 m/s	Vindretning	S		
Antal observerede ved formodede ynglesteder:					
		NV for vigen	N for vigen	Inde i vigen	Ø for vigen
Hanner 3 år plus	Total 93 +10, der ikke kunne kønsbestemmes	3	54	19 + 10?	17
Unge hanner	5	1	3	1	0
Hunner	39	2	19	12	6
Antal observerede i øvrigt i området:					
Hanner 3 år plus	0				
Unge hanner	0				
Hunner	0				

Hovedparten af de edderfugle, der blev observeret, lå enten på eller i umiddelbart nærhed af kysten.

Område 4 – Rotholmene i Risgårde Bredning

Måger på Rotholmene

Rotholmene består af to øer - Lille Rotholm og Store Rotholm - beliggende lige nord for Hvalpsund i Risgårde Bredning. Øerne er omkranset af dybt vand, og på øerne er der sjældent ræv, hvorimod mink forekommer.

På øen Store Rotholm yngler omkring 400 par skarver.

Bevoksningen på øen består mest af græs og marehalm.

Rotholmene er udlagt som ynglefuglereservat med adgangsforbud i perioden 1. april til 15. juli.

Der har tidligere ynglet edderfugle på øen.

Observatør	Mikael Wøldike Schmith		
Dato	18. april 2010	Tidsrum	Kl. 10.00 – 12.00
Sigtbarhed	God	Nedbør	Ingen
Vindstyrke	6 ms	Vindretning	NV
Antal observerede ved formodede ynglesteder:			
Hanner 3 år plus	17		
Unge hanner	0		
Hunner	18		
Antal observerede i øvrigt i området:			
Hanner 3 år plus	0		
Unge hanner	0		
Hunner	0		

Edderfuglene blev observeret nordøst for øen.

Område 5 – Løgstør Bredning

Ejerslev Røn

Løgstør Bredning er et stort åbent område med stor vanddybde. Fur og Livø er to store beboede øer med stor vanddybde omkring øerne.

På Fur er der bestand af ræve, hvorimod Livø er fri for ræve.

Buksør Odde og Feggerøn er begge landfaste, og der kan komme ræv på holmene.

Ejerslev Røn og Blinderøn er begge mindre isolerede øer uden ræv. På Ejerslev Røn yngler en større mængde skarv, så det tilsyneladende påvirker bevoksningen, og dermed forringes ynglemulighederne for de øvrige jordrugende fugle.

Blinderøn er en lav sandtange uden bevoksning, og den er derfor ikke egnet som yngleområde for edderfugl.

Livø Tap og Blinderøn er udlagt som sælreservater med adgangsforbud året rundt.

Ejerslev Røn er udlagt som ynglefuglereservat med adgangsforbud fra 1. april til 31. august.

I dette område er der optalt omkring følgende øer og holme:

- Feggerøn
- Ejerslev Røn
- Blinderøn
- Livø
- Fur
- Buksør Odde

Observatør	Simon Kortegaard		Fur og Livø
Dato	30. april 2010	Tidsrum	8.30 - 11.30
Sigtbarhed	500 meter	Nedbør	Ingen
Vindstyrke	2 ms	Vindretning	V
Antal observerede ved formodede ynglesteder:			
Hanner 3 år plus	2 (Ved Livø Tap)		
Unge hanner	0		
Hunner	0		
Antal observerede i øvrigt i området:			
Hanner 3 år plus	6		
Unge hanner	0		
Hunner	3		

Observatør	Simon Kortegaard		Blinde Røn
Dato	28. april 2010	Tidsrum	7.30 - 9.00
Sigtbarhed	God	Nedbør	Ingen
Vindstyrke	3-5 ms	Vindretning	S
Antal observerede ved formodede ynglesteder:			
Hanner 3 år plus	0		
Unge hanner	0		
Hunner	0		
Antal observerede i øvrigt i området:			
Hanner 3 år plus	0		
Unge hanner	6		
Hunner	7		

Observatør	Simon Kortegaard		
Dato	26. april 2010	Tidsrum	8.00 - 9.30
Sigtbarhed	God	Nedbør	Ingen
Vindstyrke	5-6 ms	Vindretning	SV
Antal observerede ved formodede ynglesteder:			
	Buksør Odde		Ejerslev Røn
Hanner 3 år plus	0	13	
Unge hanner	0	4	
Hunner	0	16	
Antal observerede i øvrigt i området:			
Hanner 3 år plus	0	6	
Unge hanner	4	34	
Hunner	0	46	

Område 6 – Borreholm

Reservatmarkering ved Borreholm

Øen ligger ved sydkysten ved Aggersborggård, nord for Løgstør. Ved lavvande kan ræve vade til øen, men ræven forekommer formentlig ikke fast, da der ofte yngler flere par grågæs på øen.

Øen er en del af Aggersborggård Vildtreservat, og der er adgangsforbud året rundt på øen.

Normalt forekommer der ikke edderfugle ved øen.

Observatør	Martin Nystrup		
Dato	26. april 2010	Tidsrum	11.00 - 12.00
Sigtbarhed	God	Nedbør	Ingen
Vindstyrke	5-6 ms	Vindretning	SV
Antal observerede ved formodede ynglesteder:			
Hanner 3 år plus	0		
Unge hanner	0		
Hunner	0		
Antal observerede i øvrigt i området:			
Hanner 3 år plus	0		
Unge hanner	0		
Hunner	0		

Område 7 – Øerne omkring Nibe

Edderfugle ved Nibe

Området har syv øer af forskellige størrelser beliggende i et smalt område af Limfjorden. Hovedparten af vandet omkring øerne er lavt, og det er kun Troldholmene og Rønholm, der er rævefri.

Øerne er en del af Nibe- og Gjøll Bredning Vildtreservat, og der er adgangsforbud i perioden 1. april til 15. juli.

På Vårholm yngler der skestorke, hvorfor ræv søges reguleret hvert forår, da rævene muligvis yngler på øen. Edderfugle har tidligere opholdt sig omkring Rønholm, men under denne optælling blev ingen edderfugle observeret omkring Rønholm. De blev i stedet set primært omkring Vårholm og den sydlige del af optællingsområdet.

På Rønholm opholder der sig store mængder af skarver, og det er ukendt i hvilket omfang, de yngler på holmen.

Der er observeret omkring følgende øer:

- Troldholmene
- Rønholm
- Hornsgård Holm
- Vårholm/Kyø Holm
- Klosterholm/Startøtterne

Observatør	Claus Pedersen		
Dato	21. april 2010	Tidsrum	08.00-12.00
Sigtbarhed	God	Nedbør	Ingen
Vindstyrke	5 ms	Vindretning	Nordvest
Antal observerede ved formodede ynglesteder:			
Hanner 3 år plus	45		
Unge hanner	2		
Hunner	35		
Antal observerede i øvrigt i området:			
Hanner 3 år plus	23		
Unge hanner	9		
Hunner	15		

Område 8 – Øer omkring Egholm

- Egholm
- Fruens Holm
- Tagholme

Området er ikke optalt, da ejerne af Fruens Holm og Tagholmene samstemmende siger, at der ikke forekommer ynglende edderfugle på øerne, og at der ikke har gjort det i den tid, de kan huske.

Der er ikke faste bestande af ræve og mink på disse øer, men ræv og mink forekommer i forbindelse med lavvande og isvintre.

Vedrørende Egholm har en lokal person, som er født, opvokset og stadig bor på øen, oplyst, at der ikke yngler edderfugle på Egholm. På Egholm findes der ligeledes ræv og mink.

Området er beskrevet af Hans Topholm

Område 9 – Arup Holme

Vestsiden af Arup Holm

Området består af holme, som alle er landfaste. Holmene er græsklædte og uden yderligere bevoksning.

I området er der jævnligt ræv, som kan færdes uhindret.

Området, som strækker sig fra Hovsøredæmningen til Feggesundfærgen er optalt fra land.

Der har ikke tidligere ynglet edderfugl i området, og normalt observeres der ikke edderfugle i området generelt set.

Observatør	Martin Poulsen		
Dato	27. april 2010	Tidsrum	10.00 – 12.00
Sigtbarhed	God	Nedbør	Ingen
Vindstyrke	7-8 ms	Vindretning	NV
Antal observerede ved formodede ynglesteder:			
Hanner 3 år plus	0		
Unge hanner	0		
Hunner	0		
Antal observerede i øvrigt i området:			
Hanner 3 år plus	0		
Unge hanner	0		
Hunner	0		

Område 10 – Hjortholm

Øen ligger syd for Sallingsundbroen i Lysen Bredning. Øen er ikke landfast ved normal vandstand, men ved lavvande kan vandstanden være så lav, at ræv kan komme over på øen.

Rundt om øen observeres der normalt ikke edderfugle i ynglesæsonen, og i vinterhalvåret optræder edderfuglene kun fåtalligt i området.

Området er ikke optalt.

Området er beskrevet af Mikael W. Schmith og Benny Madsen

Referencer

Lyngs, Peter. 2008: Status of the Danish breeding population of Eiders *Somateria mollissima* 2000-2002. Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift 2008